

Správa o výsledku kontroly 2023

Preverenie výsledkov činností Slovensko IT, a. s.

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Ministerstvo informatizácie a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre riadenie, koordináciu a dohľad nad využívaním finančných prostriedkov z fondov Európskej únie, oblasť informatizácie spoločnosti, investícií a regionálneho rozvoja.

Slovensko IT, a. s. je spoločnosť založená v roku 2020 ako akciová spoločnosť so 100 percentnou majetkovou účasťou štátu, t. j. jediným akcionárom bola SR, v mene ktorej konalo MIRRI SR. Poskytuje komplexné IT služby, inovatívne a cloudové riešenia s cieľom zvýšiť kvalitu a dostupnosť takýchto služieb pre občanov, podnikateľov aj inštitúcie.

Ako sme postupovali

NKÚ SR použil pri výkone kontroly kontrolárske postupy a techniky vychádzajúce z medzinárodných kontrolárskych štandardov (ISSAI), najmä preskúmanie dokladov a dokumentov, analytické metódy a rozhovory so zamestnancami. Výber vzorky bol realizovaný na základe odborného úsudku kontrolórov. Kontrolovaným obdobím boli roky 2020 až 1. polrok 2023 a v prípade potreby aj súvisiace obdobia.

Prečo sme kontrolovali

Digitalizácia a informatizácia spoločnosti je aktuálnou výzvou pre efektívne fungovanie verejnej správy aj preto, že v nej Slovensko dlhodobo zaostáva za ostatnými krajinami EÚ. Gestorom informatizácie spoločnosti je MIRRI SR, ktoré založilo štátnu akciovú spoločnosť, kde bolo postupne vložených 7 mil. eur. V súčasnosti pozorujeme viacero výziev, ktoré slovenské IT potrebuje riešiť. Kontrola mala preukázať opodstatnenosť existencie štátneho subjektu v dynamicky sa rozvíjajúcom IT prostredí. NKÚ SR identifikoval riziká v hospodárení spoločnosti, riadení projektov a nedostatočne nastavených kontrolných mechanizmov.

Čo sme zistili

MIRRI SR

- Spoločnosť vznikla **bez vypracovania analýzy jej opodstatnenosti**, t. j. neboli sledované finančné, hospodárske, sociálne dopady s cieľom prijatia rozhodnutia o tom, či je projekt vhodný a či sa ho oplatí uskutočniť. Nebolo jasne zadefinované, čo chce v IT segmente dosiahnuť.
- Založenie spoločnosti bolo realizované na základe rozhodnutia, **bez uznesenia vlády** o použití štátnych finančných aktív v sume 4 mil. eur, čo bolo porušením zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.
- MIRRI SR **nedostatočne uplatňovalo výkon práv jediného akcionára**, napr. podnikateľský plán spoločnosti nebol počas troch rokov schválený, nebola stanovená vízia spoločnosti s merateľnými ukazovateľmi a ich pravidelné vyhodnocovanie.
- **Dozorná rada ako najvyšší kontrolný orgán nevykonávala kontrolnú činnosť** v zmysle Obchodného zákonníka, t. j. nepreverovala či účtovné záznamy sú riadne vedené v súlade so skutočnosťou a či sa podnikateľská činnosť uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi, stanovami a pokynmi VZ.
- **Zákazky neboli zadávané kontinuálne**, čo malo výrazný dopad na hospodárenie spoločnosti.
- Neexistencia **vyhodnotenia prínosov** spoločnosti.

Slovensko IT, a. s.

- Spoločnosť **bola v rokoch 2020 a 2021** v strate a musela byť finančne posilnená cez vytvorenie kapitálového fondu v sume 3 mil. eur, aby sa nedostala do krízy. Všetky tieto zdroje spoločnosť použila na úhradu prevádzkových nákladov. Taktiež rezervný fond v sume 390 tis. eur bol vyčerpaný na prevádzkové náklady spoločnosti bez uznesenia valného zhromaždenia alebo rozhodnutia predstavenstva.
- **Prvú zákazku dostala spoločnosť až po 8 mesiacoch od jej založenia.**
- V súčasnosti spoločnosť nemá nové projekty, dokončuje zazmluvnené zákazky, aby nehrozili korekcie pri eurofondových zákazkách.
- **Neboli prijaté kroky na zníženie nákladov**, aj keď spoločnosť dosahovala stratu.
- Do septembra 2022 spoločnosť **neodvádzala povinné poisťné z manažérskych zmlúv**, čím došlo k porušeniu zákona o sociálnom poistení a zákona o zdravotnom poistení.
- **Zlyhali interné kontrolné mechanizmy, absentovalo finančné riadenie spoločnosti** v zmysle zákona o finančnej kontrole.
- Hodnoty **fakturačnej využiteľnosti** (využitelnosti zamestnancov) vo väčšine kvartálnych mesiacoch **nedosahovali úroveň 80 %**. Do konca roka 2021 boli na úrovni maximálne 45 %.
- Štruktúra interných kapacít nebola optimálna, pri založení spoločnosti bolo prijatých veľa zamestnancov, pričom spoločnosť nemala zabezpečené zákazky.
- **Zadávanie inhouse zákaziek skrátilo proces realizácie projektov**, pretože sa nemuselo realizovať verejné obstarávanie. Presales aktivity však boli časovo náročné.
- **Nastalo eliminovanie vendor lock-in, t.j. zníženie závislosti od dodávateľa.**
- Podiel subdodávok v rámci zmlúv sa pohyboval do 29,94 %.
- **Sadzby za človekoden** v rámci vybraných pozícií IT expertov **nepredstavovali konkurenčnú výhodu** oproti bežným cenám na trhu v porovnaní s referenčným cenníkom MIRRI SR, t. j. nenaplnili sa vízie pri založení spoločnosti.
- Vedenie spoločnosti sa **nesprávalo ako dobrý hospodár** pri čerpaní finančných prostriedkov, keď peňažný vklad štátu do vlastného imania spoločnosti bol stratami znehodnotený a za dva a pol roka existencie spoločnosti k 31.12.2022 dosiahol hodnotu 3,4 mil. eur.

Čo odporúčame

Najvyšší kontrolný úrad SR odporúča MIRRI SR, aby na základe závažností kontrolných zistení z kontroly v spoločnosti Slovensko IT, a. s. predložilo na vládu SR zámer ďalšieho pôsobenia spoločnosti, resp. ukončenia jej činnosti.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť hospodárenie spoločnosti Slovensko IT, a. s. vrátane projektového riadenia. Na MIRRI SR bolo predmetom kontroly založenie spoločnosti a overenie kontrolných mechanizmov. V spoločnosti Slovensko IT, a. s. sa výkon kontroly zamerával na zhodnotenie finančnej situácie spoločnosti, manažment kontroly, preverenie riadenia a úspešnosti projektov, analýzu výnosov a nákladov.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrola bola realizovaná podľa príslušných ustanovení zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v zmysle medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Kontrolovanými subjektmi boli MIRRI SR a Slovensko IT, a. s. Kontrolovaným obdobím bol rok 2020 až 1. polrok 2023, v prípade potreby aj súvisiace obdobia.

V rámci kontroly bolo použité detailné preverenie dokladov a dokumentov týkajúcich sa predmetu kontroly. Počas výkonu kontroly boli uplatnené viaceré metódy a techniky, najmä preskúmanie predloženej dokumentácie, štúdium interných predpisov, analýza, prepočet, ako aj riadené rozhovory s kompetentnými zamestnancami.

Výsledky kontrolnej akcie

Založenie spoločnosti

Slovensko IT, a. s. bolo založené zakladateľskou listinou v auguste 2020 podľa Obchodného zákonníka ako akciová spoločnosť so 100 percentnou majetkovou účasťou štátu. Jej jediným akcionárom bola SR, v mene ktorej konalo MIRRI SR. Štatistickým úradom SR bola zaradená do sektora ústrednej štátnej správy.

Kľúčovými dôvodmi, aby spoločnosť pôsobila ako akciová spoločnosť, boli vyššia zodpovednosť za hospodársky výsledok bez potreby príspevkov zo štátneho rozpočtu, flexibilita v odmeňovaní vo väzbe na výsledky spoločnosti s cieľom vytvoriť atraktívne prostredie pre prilákanie talentov v oblasti IT.

Spoločnosť mala pôsobiť ako štátne softvérové centrum pre zabezpečenie vývoja, testovania a podpory prevádzky dodávaných aplikácií softvérových riešení centrálnych a nadrezortných komponentov štátneho IT primárne v kompetencii MIRRI SR, ako aj pre iné orgány štátnej správy, ktoré mali status verejného obstarávateľa. Prísun práce, resp. zabezpečenie zákaziek malo zabezpečiť MIRRI SR. Manažment mal zodpovedať za potvrdenie uskutočniteľnosti riešenia, t. j. za správne a načas dodané výstupy zákazky. Spoločnosť bola zriadená v Košiciach, prebrala IT špecialistov, ktorí pracovali v spoločnosti Wirecard Slovakia, s. r. o.

Pri založení spoločnosti sa predpokladala úspora verejných zdrojov, ktorá mala byť v porovnaní s inými projektmi financovanými z EÚ fondov nižšia v priemere o viac ako 30%. Taktiež sa počítalo s úsporami času postupom zadávania in house zákazky alebo zákaziek horizontálnej spolupráce. Ďalším benefitom malo byť eliminovanie nežiadúceho sa „uzamknutia“ verejného obstarávateľa vo vzťahu s dodávateľom.

MIRRI SR, ako zakladateľ spoločnosti, nerealizovalo žiadne analýzy preukazujúce opodstatnenosť a výhody založenia spoločnosti. Základné informácie sa nachádzali iba v Pláne rozvoja štátnej akciovej spoločnosti Slovensko IT, a. s., ktorý slúžil ako prvotný podnikateľský plán spoločnosti. Kontrole nebolo predložené **uznesenie vlády o založení spoločnosti, čo bolo porušením zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy**, pretože štátne finančné aktíva možno použiť len so súhlasom vlády alebo národnej rady.

Orgánmi spoločnosti boli VZ, predstavenstvo a dozorná rada. VZ je najvyšším orgánom spoločnosti a jeho pôsobnosť vykonáva zakladateľ spoločnosti, ktorý je jediným akcionárom spoločnosti, t.j. MIRRI SR. Činnosť spoločnosti riadi a v jej mene koná predstavenstvo. Najvyšším kontrolným orgánom je dozorná rada.

Personálne nominácie do orgánov spoločnosti

MIRRI SR ako zakladateľ spoločnosti riešil personálne nominácie do orgánov spoločnosti v zmysle Pravidiel výberu, riadenia a odmeňovania zástupcov štátu. Základným atribútom výberu zástupcov štátu mala byť transparentnosť a odbornosť.

Výber zástupcov štátu do predstavenstva sa mal realizovať prostredníctvom riadneho výberového konania. VZ mohlo dočasne na 6 mesiacov zvoliť člena predstavenstva aj bez výberového konania. **Výber prvotných členov predstavenstva nebol zdôvodnený**, výberové konanie sa uskutočnilo až po 6 mesiacoch dočasného obsadenia daných pozícií a na miesta boli vybratí tí istí členovia, ktorí pôsobili v spoločnosti predchádzajúce obdobie ako dočasne zvolení. V súčasnosti je v predstavenstve jedna osoba, ktorá je predsedom a zároveň generálnym riaditeľom spoločnosti.

Podľa pravidiel nebolo do dozornej rady potrebné realizovať výberové konanie a zástupcov štátu navrhovalo priamo MIRRI SR. Po zmene stanov malo byť v dozornej rade 6 členov, personálne obsadenie bolo nižšie.

Kontrolou bolo zistené, že jedna osoba, ktorá bola členom dozornej rady nemala požadované vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa v zmysle pravidiel, t. j. **nesplňala všeobecné požiadavky zástupcu štátu**.

Finančná situácia spoločnosti

Spoločnosť pri založení nadobudla finančný majetok vo výške 4 mil. eur, z čoho základné imanie bolo vo výške 3,6 mil. eur a zvyšok tvoril rezervný fond v sume 400 tis. eur. Základné imanie spoločnosti bolo tvorené peňažným vkladom jediného zakladateľa spoločnosti a bolo rozdelené na 1 000 ks akcií. S akciou spoločnosti bolo spojené právo akcionára podieľať sa na riadení spoločnosti, na jej zisku a likvidačnom zostatku. Toto právo akcionár uplatňoval zásadne na VZ.

Kontrolovaný subjekt dosiahol v prvých dvoch rokoch stratu, v treťom roku bol ziskový. Jediný akcionár bol priebežne informovaný o nepriaznivom finančnom stave spoločnosti z dôvodu nenaplnenia predpokladov pri zadávaní in house zákaziek. Opakovane bolo poukázané na potrebu zabezpečenia dodatočných finančných zdrojov na prevádzkový chod spoločnosti s cieľom odstránenia hrozby vstupu spoločnosti do krízy.

Tab. č. 1 Hospodársky výsledok spoločnosti (v eurách)

	2020	2021	2022	1. polrok 2023
Náklady	1 320 647,00	4 708 464,00	5 803 303,00	4 090 286,00
Výnosy	1 005,00	2 137 730,00	6 168 725,00	4 300 427,00
Hospodársky výsledok	-1 319 642,00	-2 570 734,00	365 422,00	210 141,00

Zdroj: účtovné závierky, Slovensko IT, a. s.

Predstavenstvo spoločnosti navrhlo sedem opatrení s cieľom zmierniť negatívny vývoj hospodárenia. Išlo o opatrenia týkajúce sa zadávania in house zákaziek, rámcovej zmluvy s MIRRI SR a NASES, peňažného vkladu akcionára (zvýšenie základného imania), horizontálnej spolupráce s ostatnými orgánmi verejnej moci, prenájmu voľných personálnych zdrojov pre súkromnú sféru (15 %), krátenia variabilnej zložky miezd, zníženia počtu zamestnancov. VZ neprijalo uznesenie, ktoré by smerovalo k prijatiu opatrení na zníženie straty spoločnosti. Ani **predstavenstvo spoločnosti nepristúpilo k realizovaniu navrhovaných opatrení, ktoré by viedli k zníženiu nákladov spoločnosti**, napr. nebol realizovaný prenájom voľných personálnych kapacít, nedochádzalo ku kráteniu variabilnej zložky mzdy ani k zníženiu počtu zamestnancov, pričom osobné náklady patrili k najvyšším nákladovým položkám. Kontrolou bolo zistené, že **náklady spoločnosti každoročne rástli**.

Kľúčovými dôvodmi, aby spoločnosť pôsobila ako akciová spoločnosť bola vyššia zodpovednosť za hospodársky výsledok bez príspevkov zo štátneho rozpočtu. Uvedené sa však nenaplnilo. Spoločnosť dosiahla dva roky po sebe stratu a ešte musela byť finančne posilnená cez tvorbu kapitálového fondu z príspevkov.

VZ neschválilo spoločnosťou predkladané podnikateľské plány, ako mu to ukladali stanovy. **Išlo o strategický dokument**, ktorý mal definovať kroky pri rozvíjaní podnikania, ciele, ktoré mali byť napĺňané a nástroje na prekonanie predpokladaných prekážok. Až v septembri 2023 bol prvýkrát schválený VZ realistický koncept podnikateľského plánu.

Spoločnosť pri svojom vzniku vytvorila rezervný fond vo výške 400 tis. eur. Stanovy spoločnosti nejednoznačne definovali rozhodovanie o jeho použití, kompetencie malo VZ a aj predstavenstvo. Kontrolou bolo zistené, že neexistovalo **uznesenie VZ a ani rozhodnutie predstavenstva o použití fondu no aj napriek tomu bolo v roku 2021 použitých 390 tis. eur z týchto prostriedkov na úhradu prevádzkových nákladov, predovšetkým osobných**. Uvedené nebolo v súlade so stanovami spoločnosti. Týmto konaním bola porušená finančná disciplína čerpaním finančných prostriedkov nad rámec oprávnenia podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Zostatok kapitálového fondu na bankovom účte bol 10 tis. eur.

Keďže sa spoločnosť nachádzala v nepriaznivej finančnej situácii, akcionár ju finančne posilnil vytvorením kapitálového fondu, čo bolo flexibilnejšie ako navýšenie základného imania spoločnosti. Došlo k doplneniu stanov a akcionár postupne v rokoch 2022 a 2023 **vložil spolu 3 mil. eur ako peňažný vklad štátu na príspevok do fondu**.

Akcionár zatiaľ nezaviazal spoločnosť uznesením VZ k vráteniu finančných prostriedkov v sume 1 mil. eur ako bolo definované v uznesení vlády do júna 2024, keďže by to mohlo ohroziť fungovanie spoločnosti. V kontrolovanom období boli postupne **vydané štyri rozhodnutia jediného akcionára o schválení použitia prostriedkov kapitálového fondu z príspevkov akcionárov na účely úhrad prevádzkových nákladov spoločnosti**. Kontrolovaný subjekt použil prostriedky z fondu v celej sume 3 mil. eur.

Rezerva vo forme kapitálového fondu mala byť len dočasnou možnosťou vykrytia časového nesúladu medzi príjmami a výdavkami nevyhnutnými na realizáciu aktivít obchodnej spoločnosti. Vo vlastnom imaní bol vykazovaný fond v sume 3 mil. eur, čo malo významný vplyv na posudzovanie, či sa spoločnosť nenachádza v kríze.

Nastavenie kontrolných systémov

V spoločnosti zlyhali kontrolné mechanizmy na všetkých úrovniach. Tak na strane zakladateľa cez činnosť dozornej rady, ako aj vnútorný kontrolný systém akciovej spoločnosti.

Najvyšším kontrolným orgánom spoločnosti bola dozorná rada, ktorá mala dohliadať na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti. Bol zistený nesúlad v počte jej členov medzi stanovami a štatútom dozornej rady. Počet členov mal byť 6, tento nebol dodržaný. V rokoch 2020 a 2021 neboli zvolávané zasadnutia na mesačnej báze v zmysle stanov, činnosť dozornej rady bola skôr informatívna.

Kontrolná činnosť podľa Obchodného zákonníka nebola vykonávaná. Jej účelom malo byť zisťovanie, či sú účtovné záznamy vedené v súlade so skutočnosťou a či sa podnikateľská činnosť spoločnosti uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi, stanovami a pokynmi VZ. V roku 2023 po personálnej výmene členov dozornej rady sa začala schádzať pravidelne mesačne a bola vykonaná aj kontrolná činnosť. Taktiež bolo zistené, že dozorná rada **neschvaľovala nájom majetku** presahujúci dobu jedného roka, aj keď takéto zmluvy mala spoločnosť uzatvorené a v zmysle stanov to patrilo do jej kompetencie.

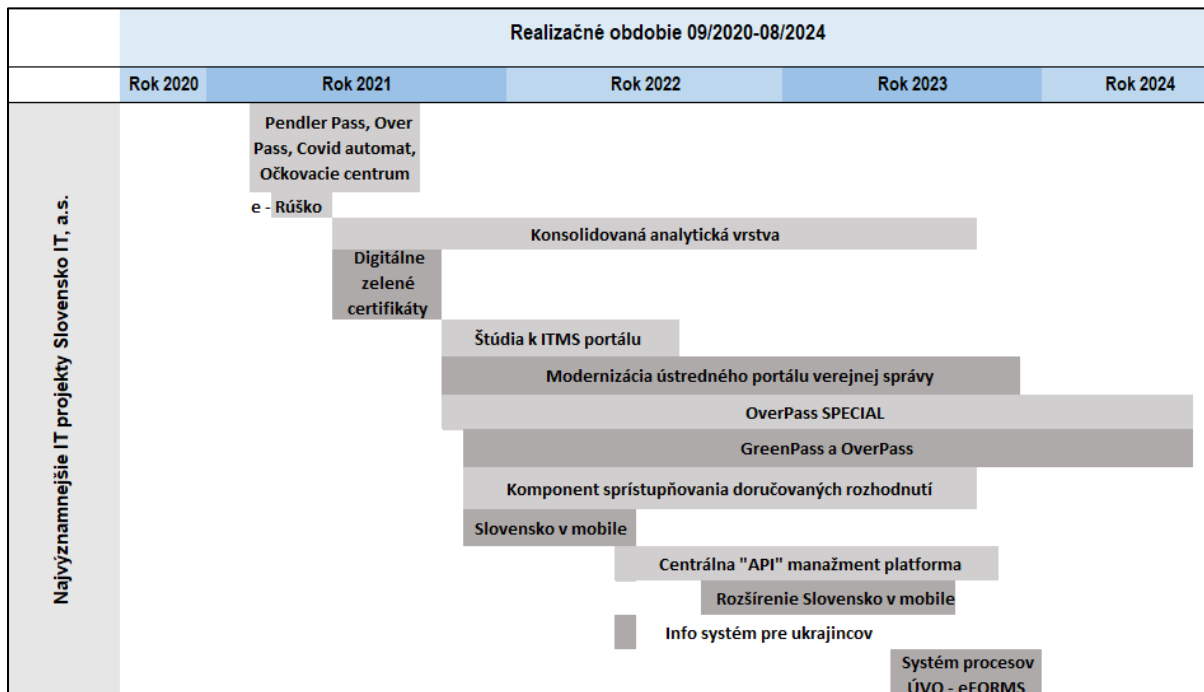
V spoločnosti mal nastavený systém vnútornej kontroly viaceré slabé miesta. Týkalo sa to nedodržiavania stanov, nedodržiavania vnútorných predpisov (napr. odmeňovanie), tiež všeobecne záväzných právnych predpisov.

Spoločnosť **nemala vytvorené finančné riadenie** a do septembra 2022 nevykonávala základnú finančnú kontrolu finančných operácií alebo ich časti, čím si neplnila povinnosti uložené v zákone o finančnej kontrole ako to popisujú kontrolné zistenia.

Zákazky spoločnosti

Spoločnosť uzatvorila v sledovanom období september 2020 až jún 2023 spolu 18 zmlúv a 9 objednávok súvisiacich s výkonom IT činnosti v hodnote 19,455 mil. eur bez DPH. Odberateľmi služieb boli MIRRI SR, NASES a ÚVO.

Obr.1 Časová os realizovaných zákaziek

Spoločnosť vznikla v septembri 2020, pričom prvá zmluva na poskytovanie IT služieb bola podpísaná až v máji 2021, t. j. až 8 mesiacov po založení. Išlo o zmluvu s MIRRI SR, ktorej predmetom bola dodávka softvérového diela – Konsolidovaná analytická vrstva. Časť nákladov vo výške 157 302,00 eur bez DPH, súvisiacich s výkonom zamestnancov, boli v prechodnom období premietnuté do Zmluvy na dodávku SW diela COVID-19 (č. zmluvy 475/2022) a boli aj preplatené.

Ostatné výkony zamestnancov a s tým súvisiace náklady boli financované vstupným kapitálom spoločnosti. Spoločnosť v tomto období poskytovala podpornú projektovú činnosť pre akcionára. V čase výkonu kontroly boli v roku 2023 uzatvorené len štyri dodatky k existujúcim zmlúvam. Dodatky nezahŕňali nové výkony ani finančné navýšenie existujúcich zmlúv. Do konca výkonu kontroly nedošlo k uzatvoreniu žiadnej zmluvy na poskytovanie nových služieb, čo môže spoločnosť opakovane priviesť do existenčných problémov ako pri vzniku.

Zákazky boli zadávané priamo prostredníctvom MIRRI SR alebo s jeho súhlasom. Boli realizované ako in-house zákazky alebo reverzné in-house zákazky, t. j. nemuselo sa postupovať v zmysle pravidiel verejného obstarávania. **Zadávanie zákaziek prostredníctvom využitia výnimiek vo verejnom obstarávaní skrátilo proces realizácie** zákaziek zo strany MIRRI SR. Avšak pri využití subdodávateľských služieb musel subjekt postupovať podľa zákona o verejnom obstarávaní, čím **sa úplne nepodarilo vylúčiť riziko časového dopadu procesov verejného obstarávania** na samotnú realizáciu zákaziek.

Oblasť projektového riadenia spoločnosti bola definovaná v internom postupe, ktorý sa opieral o metodiku PRINCE2 a agilný prístup cez rámec metodiky SAFe. Projektové tímy viedli vyškolení projektoví manažéri. Kontrolou bolo zistené, že **obsahové alebo finančné odchýlky**, ktoré vyžadovali v rámci projektov zmeny boli adresované predstavenstvu iba verbálne. **Nebolo možné spätne verifikovať, kto a v akom rozsahu rozhodoval o odchýlkach v projektoch.**

O využiteľnosti výstupov zo zmlúv rozhodovali objednávateľa. Prevzatím a akceptáciou diela, služieb rozhodovali o ich využívaní v praxi a dĺžke využívania objednávateľa. Z vyvinutých aplikácií napr. aplikácia E – rúško (základné funkcionality) nebola nikdy spustená do produkcie a dokončená aplikácia Pendler Pass nebola ďalej využitá v praxi.

Spoločnosť realizovala prevažne zákazky financované zo štrukturálnych fondov. Zdroje financovania popisuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č. 2 Zdroje financovania zákaziek

Zdroj financovania zákaziek	hodnota za september 2020 - jún 2023, v eurách bez DPH	%
EŠIF	14 916 228,71	76,67
Štátny rozpočet	4 539 165,30	23,33
Iné zdroje	0,00	0,00
SPOLU:	19 455 394,01	100,00

Zdroj: Slovensko IT, a. s.

Spoločnosť pri realizácii zákaziek využívala nielen svojich zamestnancov ale aj služby subdodávateľov. V rámci siedmich preverovaných zmlúv bol **percentuálny podiel subdodávok v rozmedzí od 3,43 % do 29,94 %**. Kontrolou bolo zistené, že v niektorých prípadoch **neboli dodržané termíny dodania predmetu zmlúv**. Aj napriek nedodržaniu termínov neboli uplatnené možné sankcie a zmluvné pokuty.

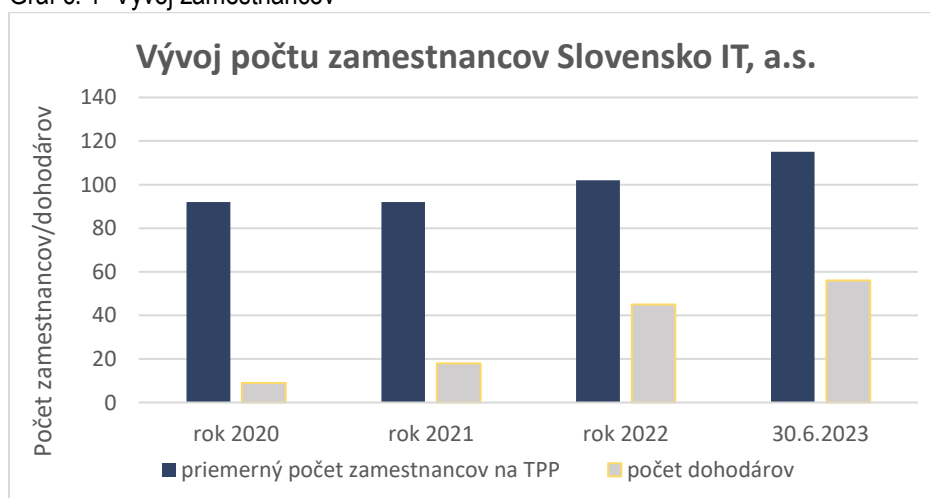
Personálne zabezpečenie

Spoločnosť pri svojom založení prijala do konca roka 2020 spolu 95 IT špecialistov, ktorí predtým pracovali pre spoločnosť Wirecard Slovakia s.r.o., ktorá ukončila svoju činnosť. Zamestnanci, ktorí prejavili záujem, boli prijatí bez výberového konania. Počet zamestnancov spoločnosti sa postupne zvyšoval. K 30.06.2023 sa navýšil ich počet na 120, čo bol nárast o 43 zamestnancov. V spoločnosti bolo zamestnaných 103 produktívnych a 17 administratívnych zamestnancov.

Pri realizácii projektov, ale aj pri obslužných činnostiach boli využívaní pracovníci na základe dohôd o vykonaní práce. K 31. 12. 2020 ich bolo deväť, k 30. 6. 2023 ich bolo už 56.

Obchodná spoločnosť bola budovaná ako servisne orientovaná spoločnosť, zložená z interných odborných tímov vývojárov, aplikačných a databázových špecialistov, ktorá poskytuje komplexné IT služby, inovácie a cloudové riešenia.

Graf č. 1 Vývoj zamestnancov

Zdroj: Slovensko IT, a. s.

V rámci projektov CAMP, ITMS, MUPVS, KSDR, SVM sa podiel personálneho zabezpečenia projektov formou subdodávok a dohôd o vykonaní prác pohyboval v rozmedzí od 0 do 58 % z celkového počtu expertov. V období od založenia spoločnosti do podpísania prvej zmluvy mala spoločnosť vysoký počet zamestnancov vzhľadom na to, že nemala v danom období podpísané žiadne zmluvy ani objednávky.

Tabuľka č.3 Personálne zabezpečenie projektov

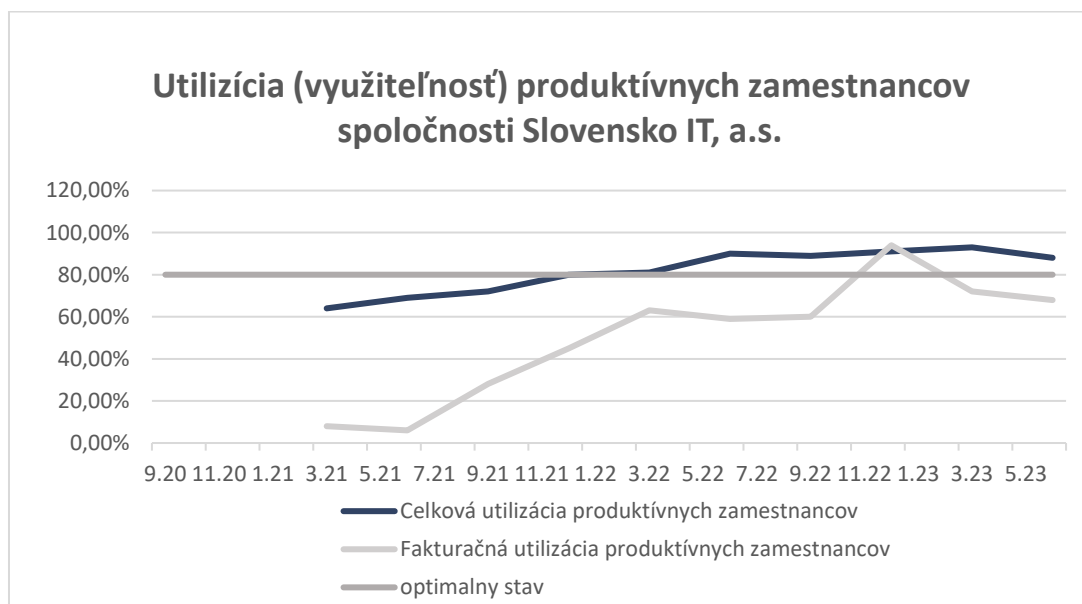
Personálne zabezpečenie					
	interní experti (TTP)	externí experti (subdodávka)	experti: dohodári	spolu počet expertov	podiel personálnych kapacít (dohodári, experti v rámci subdodávok)/spolu počet expertov
projekt CAMP	59,00	19,00	3,00	81,00	27%
projekt ITMS	5,00	1,00	6,00	12,00	58%
projekt MUPVS	70,00	4,00	11,00	85,00	18%
projekt KSDR	32,00	1,00	6,00	39,00	18%
projekt SVM	62,00	-	-	62,00	0%

Zdroj Slovensko IT, a. s., údaje k 31. 8. 2023

Spoločnosť využívala pre sledovanie/reportovanie využiteľnosti (utilizácie) svojich zamestnancov ukazovatele celkovej utilizácie produktívnych zamestnancov, kde porovnávala celkovú dostupnú kapacitu produktívnych zamestnancov s odpracovaným časom na projektoch. Hodnoty fakturačnej utilizácie vypovedali o porovnaní celkovej dostupnej kapacity produktívnych zamestnancov s ich odpracovaným časom na projektoch, ktorý bol fakturovaný v rámci rozpočtov projektov.

Fakturačná utilizácia produktívnych zamestnancov v období september 2020 až jún 2023 (v kvartálnych mesiacoch) sa pohybovala v rozpätí 8 až 94 %. Nulové hodnoty fakturačnej utilizácie v kvartálnych mesiacoch 9/2020 a 12/2020 odzrkadľovali stav, kedy výkony zamestnancov neboli pokryté žiadnou zmluvou. Nízka fakturačná utilizácia poukazovala na riziko nenaplnenia podnikateľského plánu najmä v oblasti generovania príjmov spoločnosti. Hodnoty ukazovateľa fakturačnej utilizácie vo väčšine vybraných kvartálnych mesiacoch nedosahovali úroveň 80 % utilizácie, pri ktorej boli stanovené sadzby za človekodeň (cenník spoločnosti).

Graf č. 2 Využiteľnosť zamestnancov

Zdroj: Slovensko IT, a. s.

Cenotvorba spoločnosti

V kontrolovanom období spoločnosť vydala cenníky na roky 2021, 2022, 2023. Ceny za služby boli prevažne definované prostredníctvom počtu človekohodín a sadzieb za človekoden, ktoré boli kategorizované podľa jednotlivých profesií a stupňa seniority. Fakturačné sadzby boli stanovené trojzložkovo ako priame osobné, nepriame osobné a ostatné náklady na človekoden pri 80 percentnej utilizácii zamestnancov.

Referenčné sadzby pre IT služby boli stanovené v decembri 2020 špecializovanou organizačnou zložkou MIRRI SR. Následne bol aj určený cenník odporúčaných referenčných sadzieb na roky 2022, 2023. Referenčné cenníky obsahovali odporúčané sadzby, ktoré by mal verejný sektor využívať pri príprave nových IT projektov, pri obstarávaní IT služieb a pri prehodnocovaní platných zmlúv.

V roku 2021 boli sadzby spoločnosti vybraných pozícií (okrem IT Analytika) spoločnosti vyššie v rozpätí od 4,75 % do 24,75 % oproti benchmarku (referenčným sadzbám). Neprekračovali stanovený maximálny limit. V roku 2022 boli sadzby vybraných pozícií mierne vyššie v rozpätí od 0,01 % do 14 % oproti referenčným sadzbám stanoveným pre rok 2022. Porovnaním sadzieb za človekoden u vybraných totožných rolí v roku 2023 nedošlo v stanovenom cenníku kontrolovaného subjektu k prekročeniu referenčných sadzieb. **Sadzby za človekoden v rámci vybraných pozícií IT expertov spoločnosti nepredstavovali konkurenčnú výhodu oproti bežným cenám na trhu IT služieb, stanoveným v referenčnom cenníku. Zo strany zakladateľa nebola realizovaná komplexná analýza, respektíve hodnotenie dosiahnutej úspory pri využívaní IT služieb poskytovaných kontrolovaným subjektom.**

Zadávanie subdodávok podliehalo zákonu o verejnom obstarávaní. Kontrolou sadzieb na dvoch projektoch bolo zistené, že pri prvom projekte bola priemerná sadzba za človekoden od subdodávateľskej spoločnosti v porovnaní s referenčným cenníkom za vykázané pozície mierne vyššia v priemere do 4,39 %. Pri druhom projekte boli **sadzby v subdodávateľskej zmluve vyššie v rozpätí od 11,09 % do 29,41 %, než v referenčnom cenníku.**

Náklady spoločnosti

V prvých dvoch rokoch svojej pôsobnosti hospodárila spoločnosť so stratou, najmä preto, že nemala zabezpečené zákazky. Náklady spoločnosti mali každoročne rastúcu tendenciu. Medzi najvýznamnejšie nákladové položky patrili osobné náklady, nájomné nehnuteľností, náklady na manažérske činnosti.

Tab. č. 4 Najvýznamnejšie nákladové položky a ich vývoj (v eurách)

Náklady, ktoré mali výnimočný rozsah:	v roku 2020	v roku 2021	v roku 2022
Osobné náklady	1 194 151,00	3 996 628,00	4 752 456,00
Nájomné nehnuteľností	53 296,98	203 088,74	219 040,08
Manažérske činnosti	25 045,00	84 000,00	62 300,00
Účtovníctvo	10 245,00	27 003,00	27 000,00
Nájomné hnutelých vecí	7 469,33	102 741,26	108 855,53
Internet, cloudové služby	2 106,60	62 930,62	110 176,18
SPOLU:	1 292 313,91	4 476 391,62	5 279 827,79

Zdroj: účtovné závierky Slovensko IT, a. s.

Osobné náklady mali stúpajúci trend v priamej závislosti od zvyšovania počtu zamestnancov. Vyrovnanosť osobných nákladov na zamestnancov dokazujú priemerné mesačné náklady uvedené v tabuľke v prílohe. Naopak náklady na odmeňovanie vrcholového manažmentu rásť. Kontrolou bolo zistené, že **v rokoch 2020 a 2021, kedy spoločnosť dosiahla záporný hospodársky výsledok boli vyplatené odmeny zamestnancom** (mimo vrcholového manažmentu) **vo výške 1 625,00 eur (rok 2020) a 85 015,35 eur (rok 2021)**. V roku 2022 a za prvú polovicu roka 2023 boli vyplatené odmeny vo výške 113 172,00 eur (rok 2022) a 144 320,42 eur (rok 2023). Kontrolovaný subjekt **mal vypracované a schválené pravidlá odmeňovania, ale nemal ich zverejnené na svojom webovom sídle ako to ukladal Obchodný zákonník.**

Spoločnosť nemala v aktívach hmotný a nehmotný majetok, pretože sídlila v prenajatých priestoroch a majetok (výpočtová, telekomunikačná, komunikačná technika atď.) si obstarávala formou nájmu cez operatívny leasing bez možnosti odkúpenia predmetu nájmu za zostatkovú, resp. dohodnutú cenu.

Druhou najvýznamnejšou nákladovou položkou bolo nájomné nehnuteľností. Spoločnosť mala od svojho založenia uzatvorenú zmluvu na nájom kancelárskych priestorov o celkovej výmere 1 091 m² a 20 parkovacích miest v podzemnej garáži (aj keď spoločnosť autá nevlastnila). Prenajaté priestory neboli plne využívané, pretože spoločnosť mala schválený pracovný týždeň s režimom 3/2, tzn. tri dni práca na pracovisku a dva dni práca z domu. Predmetná zmluva bola uzatvorená na dobu určitú (do 31. 12. 2023) s výpovednou lehotou do 30. 9. 2023. Možné dôvody ukončenia tejto zmluvy boli presne vymedzené, t. j. len na základe dohody, začatia konkurzného konania alebo reštrukturalizačného konania voči nájomcovi, resp. prenajímateľovi, vstupom nájomcu, resp. prenajímateľa do likvidácie alebo zrušením nájomcu, resp. prenajímateľa. Takéto striktné vymedzenie možnosti ukončenia zmluvy ju robili nevypovedateľnou.

Kontrolou bolo zistené, že pri úhradách na základe zmluvy na účely prenájmu mobilných telefónov vrátane softwaru a licencií subjekt nevykonával základnú finančnú kontrolu finančných operácií a uhradil dodávateľovi **nad rámec zmluvne dohodnutej ceny sumu spolu 2 414,74 eur bez DPH**, čím porušil zákon o finančnej kontrole, finančnú disciplínu podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Obchodný zákonník. Spoločnosť realizovala certifikované vzdelávanie pre 28 zamestnancov, z ktorých k prvému polroku 2023 rozviazalo pracovný pomer celkom 15 zamestnancov, a to bez toho aby boli zaviazaní nahradiť **náklady vynaložené na ich vzdelávanie v sume 23 765,14 eur s DPH**. Spoločnosť **vynaložila tieto finančné prostriedky neúčinne**, čím porušila finančnú disciplínu v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Do septembra 2022 **spoločnosť neodvádzala povinné poistné z manažérskych zmlúv**. Celková suma neodvedeného poistného do sociálnej a zdravotnej poisťovne dosiahla za uvedené obdobie sumu 80 843,72 eur, čím došlo k porušeniu zákona o sociálnom poistení a zákona o zdravotnom poistení.

Náklady na reprezentáciu mali stúpajúci trend a najvyššie čerpanie nastalo v roku 2023, keď za I. polrok presiahli náklady celkovú sumu za predchádzajúci rok. Celkovo bolo vyčerpaných 44 319,00 eur. Najvyššie položky boli vyčerpané na teambuildingové aktivity. Nebola vydaná smernica, ktorá by určovala finančné limity a účel použitia prostriedkov.

Predstavenstvo spoločnosti **nekonalo v kontrolovanom období v súlade s princípom starostlivosti riadneho hospodára**, pretože neprijalo dostatočné opatrenia na zníženie nákladov spoločnosti a najmä na zvýšenie jej výnosov, čím by zabezpečilo trend dosahovania kladného hospodárskeho výsledku.

Informovanosť a verejné obstarávanie

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám bol porušený tým, že spoločnosť po 19.06.2023 nezverejňovala údaje o objednávkach a faktúrach vôbec, ako aj tým, že 27 zmlúv uzatvorených v kontrolovanom období nezverejnila bezodkladne po ich uzavretí. Jednu zmluvu nezverejnila ani do troch mesiacov od jej uzavretia, čím došlo až k naplneniu ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje, že na takúto zmluvu sa pozerá ako keby k jej uzavretiu nikdy nedošlo. Jednu zmluvu zverejnila bez zmluvne dohodnutej ceny.

Spoločnosť **nearchivovala dokumentáciu o verejnom obstarávaní** v dvoch vybraných prípadoch vôbec a v šiestich prípadoch neúplne, ako to ukladal zákon. Realizovala dve obstarania priamym zadáním, bez prieskumu trhu a vykonania kontroly hospodárnosti uvedených obstarávaní, ktoré sa v momente výberu dodávateľa stali finančnou operáciou, čo bolo v rozpore so zákonom o finančnej kontrole a Obchodným zákonníkom.

Záver

Založenie spoločnosti bolo ambicióznou myšlienkou MIRRI SR, ale bez základnej analýzy opodstatnenosti jej existencie v rýchlo sa rozvíjajúcom IT sektore to bolo rizikom. Forma hospodárenia v podobe akciovej spoločnosti bola zvolená z dôvodu vyššej zodpovednosti za hospodárske výsledky bez príspevkov zo štátneho rozpočtu.

Uvedené sa nenaplnilo, dva roky po sebe bola spoločnosť v strate a musela byť štátom finančne posilnená sumou 3 mil. eur, aby sa nedostala do krízy. Zároveň riešila problém aj s nedostatkom kvalitných personálnych kapacít. Cenotvorba spoločnosti bola nastavená na referenčné cenníky MIRRI SR a nepredstavovala konkurenčnú výhodu oproti bežným cenám. V poslednom čase sú jej aktivity v rozpore s pôvodným účelom založenia a začína sa profilovať ako manažér procesov a kontraktor subdodávateľského reťazca.

Medzi konkurenčnými výhodami boli identifikované skrátenie času pri dodávaní zákaziek, nakoľko tieto boli realizované in house spôsobom, t. j. bez verejného obstarávania a otvorená spolupráca so zadávateľmi. Spoločnosť vedela operatívne realizovať kľúčové projekty informatizácie, ale aj reagovať na výzvy v krízových situáciách.

Kontrola poukázala na nedostatočne nastavené kontrolné mechanizmy pri riadení a čerpaní finančných prostriedkov tak na strane zakladateľa, ako aj na strane manažmentu spoločnosti. Štát aj napriek viacerým problémom podporil spoločnosť, aby neohrozil dočerpanie finančných prostriedkov z eurofondových IT projektov, za ktoré by pri nedokončení hrozili výrazné sankcie. Teraz je pred zásadným rozhodnutím, či spoločnosť ostane existovať na IT trhu a má opodstatnenie, alebo ukončí jej činnosť.

Úspešným príkladom pôsobenia štátnej IT firmy je rakúske centrum Das Bundesrechenzentrum Kompetenzzentrum für Digitalisierung. Ide o spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá je 100 percentne vlastnená federálnou vládou. Je riadená podľa princípov trhového hospodárstva a je najväčším poskytovateľom IT služieb pre vládnu administratívu. Firma má 1 700 zamestnancov, tržby za rok 2022 boli vo výške 447 mil. eur.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Kontrolóri v priebehu výkonu kontroly aktívne komunikovali s kontrolovanými subjektmi, ktoré poskytli NKÚ SR potrebnú súčinnosť. MIRRI SR vznieslo k protokolu o výsledku kontroly námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení, ktoré boli čiastočne akceptované. Plnenie prijatých opatrení bude NKÚ SR v rámci svojej činnosti monitorovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

MIRRI SR

Pribinova 25
811 09 Bratislava

Slovensko IT, a.s.

Štúrova 27
040 01 Košice

Zoznam použitých skratiek

Skrátený názov	Úplné znenie
CAMP	projekt: Centrálna „API“ manažment platforma
DPH	daň z pridanej hodnoty
IT	informačné technológie
ITMS	centrálny informačný systém slúžiaci na evidenciu a následné spracovávanie, export a monitoring dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite operačných programov eurofondov
KSDR	projekt: Komponent prístupovania informačného monitorovacieho systému
Občiansky zákonník	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
Obchodný zákonník	zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
EŠIF	európske štrukturálne a investičné fondy
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MUPVS	projekt: Modernizácia ústredného portálu verejnej správy
NASES	Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby
Slovensko IT, a.s.	spoločnosť, akciová spoločnosť, kontrolovaný subjekt
SVM	projekt: Slovensko v mobile
zákon o finančnej kontrole	zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o slobodnom prístupe k informáciám	zákon č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov
zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy	zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
VZ	valné zhromaždenie

Prílohy

Tabuľka Vývoj aktív spoločnosti (v eurách)

Aktíva	riadok	2020	2021	2022
Spolu majetok (brutto) z toho	1	3 063 873,00	744 515,00	3 405 730,00
A) Neobežný majetok	2	0,00	0,00	880,00
B) Obežný majetok	33	3 059 649,00	707 597,00	3 375 814,00
B.I Zásoby	34	0,00	603 977,00	1 699 860,00
B. II Dlhodobé pohľadávky	41	0,00	0,00	0,00
B. III Krátkodobé pohľadávky	53	48 365,00	87 638,00	163 586,00
Ostatné pohľadávky z obchodného styku	57	0,00	39 397,00	97 051,00
Z toho daňové pohľadávky a dotácie	63	7 883,00	0,00	14 949,00
Z toho iné pohľadávky	65	40 482,00	48 241,00	51 586,00
B.V Finančné účty	71	3 011 284,00	15 982,00	1 512 368,00
Peniaze	72	1 868,00	2 034,00	2 358,00
Účty v bankách	73	3 009 416,00	13 948,00	1 510 010,00
C. Časové rozlíšenie	74	4 224,00	36 918,00	29 036,00

Zdroj: účtovné závierky spoločnosti

Tabuľka Vývoj pasív spoločnosti (v eurách)

Pasíva	riadok	2020	2021	2022
Vlastné imanie a záväzky	79	3 063 873,00	744 515,00	3 405 694,00
A. Vlastné imanie	80	2 680 358,00	109 624,00	2 475 046,00
A.I Základné imanie	81	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00
A.III Ostatné kapitálové fondy	86	0,00	0,00	2 000 000,00
A.IV Záonné rezervné fondy	87	400 000,00	400 000,00	400 000,00
A. VIII Výsledok hospodárenia	100	-1 319 642,00	- 2 570 734,00	365 422,00
B.Záväzky	101	383 515,00	634 882,00	930 648,00
B.I. Dlhodobé záväzky	102	9 063,00	17 258,00	30 712,00
B.II Dlhodobé rezervy	118	0,00	0,00	0,00
B.III Dlhodobé bankové úvery	121	0,00	0,00	0,00
B.IV Krátkodobé záväzky	122	346 354,00	511 558,00	710 549,00
B.IV.1 Záväzky z obchodného styku	123	39 064,00	147 534,00	216 241,00
B.V Krátkodobé rezervy	136	28 098,00	106 066,00	155 825,00
B.VI. Bežné bankové úvery	139	0,00	0,00	33 562,00

Zdroj: účtovné závierky spoločnosti

Tabuľka Prehľad o osobných nákladoch (v eurách)

Náklady	rok 2020 (od septembra)		rok 2021		rok 2022		rok 2023 (za I. polrok)	
	Počet k 31.12.	Náklady	Počet k 31.12.	Náklady	Počet k 31.12.	Náklady	Počet k 30.6.	Náklady
Zamestnanci - zmluvní	90	973 063,17	96	3 485 663,01	117	3 843 711,47	119	2 370 413,83
Vrcholoví manažéri - štatutárne orgány, DR, manažéri - vedenie spoločnosti	4	43 208,24	5	173 101,23	3	167 352,26	3	73 010,23
Pracovníci na dohodu	9	153 356,92	18	270 882,46	45	699 959,79	56	769 464,52
Spolu:	103	1 169 628,33	119	3 929 646,70	165	4 711 023,52	178	3 212 888,58
Priemer na 1 zamestnanca celkom	—	11 377,98	—	32 952,15	—	28 047,35	—	17 942,16
Priemer na 1 zamestnanca mesačne	—	2 844,50	—	2 746,01	—	2 337,28	—	2 990,36
Priemer na 1 vrcholového manažéra celkom	—	10 802,06	—	34 620,25	—	55 784,09	—	24 336,74
Priemer na 1 vrcholového manažéra mesačne	—	2 700,52	—	2 885,02	—	4 648,67	—	4 056,12

Poznámka: Vrcholoví manažéri = štatutárne orgány - predstavenstvo, DR, Top manažéri

Zdroj: kontrolovaný subjekt